

**Yaponiyada
“o‘qituvchilar kuni”
yo‘q...**

5-betda o‘qing

Muruvvat

Qaysi qilgan aybi uchun osishlari kerak?..
Patyalga endi buning qizig‘i yo‘q edi. Qatl oldi-
dagi oqshomda...

8-betda o‘qing

2023-YIL
30-SENTABR
SHANBA

№ 39 (1399)

www.hudud24.uz

INSON va qonun

www.adolatmarkazi.uz

[telegram.me/hudud24official/](https://t.me/hudud24official/)

ADLIYA VAZIRLIGI

jamoasi ustoz va murabbiylarni,
shu jumladan faxriy ustozlarni,
ziyolilarni

**1-OKTABR – O‘QITUVCHI VA
MURABBIYLAR KUNI BILAN
SAMIMIY MUBORAKBOD ETADI!**

Hamisha elimiz va shogirdlar
ardog‘ida umrguzaronlik qilish
baxti sizlarni aslo tark etmasin!

Muallimlarga

Nechog‘ baxtiyorman, ta‘zimda shu tob,
Sizning sha‘ningizga bitmoqdaman bayt.
Ne odam bo‘lardim, qo‘limda kitob
Biror harf tanimay tursaydim loqayd.

Siz-ku “Alifbo”dan “Qomus”gacha to
Bari-barisini tanitgan ustoz.

Ilk bor Siz ko‘rsatgan duraxshon Zuhro,
Bu kun she‘rim ichra tashbihdir mumtoz.

Siz mo‘jaz yurakda yoqolgan yog‘du,
Oqibat quyoshdek socha olur nur.
Buyuklar haqqiga qasamyod gap bu:
Sizdan boshlanadi asli Tafakkur.

Olamda ko‘p erur muborak onlar,
Tabarruk zotlar ham garchand ko‘p erur.
Sizgadir ilk rahmat aziz insonlar,
Munis muallimlar sizga tashakkur!

**Abdulla ORIPOV,
O‘zbekiston xalq shoiri**

6 HAR BIR UYGA HUQUQIY MASLAHAT BILAN

– Men avtomashinani sotish huquqi bilan notarial idora orqali ishonchnoma olgan edim. Hozirgi kunda notariusga borsam, egasi vafot etgani uchun menga berilgan ishonchnoma bekor bo'lganini aytdi. Shuning uchun notarius notarial harakatni rasmiylashtirishni rad qilmoqda. Notariusning shu harakatlari qonuniymi? Ishonchnoma bergan fuqaroning vafoti bilan u tomonidan berilgan ishonchnoma bekor bo'ladimi?

Shaxsning vafoti bilan ishonchnoma bekor bo'ladimi?

– O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi 141-moddasida ishonchnomaning amal qilishi ishonchnoma bergan fuqaroning muomalaga layoqatsiz, muomala layoqati cheklangan yoki bedarak yo'qolgan deb hisoblanishi yoxud uning vafot etishi munosabati bilan bekor bo'lishi belgilangan. Shunga ko'ra, notariusning xatti-harakatlari qonuniydir. Ishonchnoma bergan fuqaroning vafoti bilan u tomonidan berilgan ishonchnoma bekor bo'ladi. Mulk egasining vafotidan so'ng meros ochiladi. Bunday vaziyatda merosxo'rlar notariusga murojaat qilishi kerak.

Savolga Kogon shahrida xususiy amaliyot bilan shug'ullanuvchi notarius Nodirshox GULAMOV javob berdi

– Xususiy universitet diplomi bilan davlat oliy ta'lim muassasalarining diplomi bir xil kuchga egami?

**Feruz TO'RAYEVA,
Denov tumani**

Davlat va nodavlat oliygohlarning diplomi bir xil kuchga egami?

– Agar xususiy universitet O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan berilgan litsenziya asosida faoliyat yuritsa, uning diplomi davlat oliy ta'lim muassasalarini tomonidan beriladigan diplom bilan bir xil maqomga ega bo'ladi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 51-moddasi ikkinchi qismiga ko'ra, oliy ta'lim tashkilotlari qonunga muvofiq akademik erkinlik, o'zini o'zi boshqarish, tadqiqotlar o'tkazish va o'qitish erkinligi huquqiga ega.

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni 3-moddasiga ko'ra, davlat ta'lim standartlari, davlat ta'lim talablari va o'quv dasturlariga muvofiq ta'lim xizmatlari ko'rsatish faoliyatini amalga oshirish huquqini beradigan litsenziya asosida yoki xabardor qilish tartibida ta'lim xizmatlari ko'rsatuvchi yuridik shaxs nodavlat ta'lim tashkiloti ekanligi qayd etilgan.

Shuningdek, ushbu qonunning 57-moddasiga ko'ra, nodavlat oliy ta'lim tashkilotlari tegishli tartibda litsenziya olishi va akkreditatsiyadan o'tishi kerakligi belgilangan.

Yuridik jihatdan belgilangan tartibda litsenziya olgan va davlat akkreditatsiyasidan o'tgan nodavlat oliy ta'lim tashkilotlarining diplomi tan olinadi va boshqa davlat oliy ta'lim muassasalarining diplomi bilan bir xil yuridik kuchga ega bo'ladi.

Savolga Denov tuman adliya bo'limi yuridik xizmat ko'rsatish markazi bosh yuriskonsulti Faxriddin MADAMINOV javob berdi

O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi qonunida korrupsiya shaxsning o'z mansab yoki xizmat mavqeidan shaxsiy manfaatlarini yoxud o'zga shaxslarning manfaatlarini ko'zlab, moddiy yoki nomoddiy naf olish maqsadida qonunga xilof ravishda foydalanishi, xuddi shuningdek, bunday nafni qonunga xilof ravishda taqdim etishi ekanligi ta'kidlangan.

Korrupsiyadan qutulish uchun nima qilishimiz kerak?

Shu bilan birga, qonunchilikda davlat organlari va fuqarolik jamiyati institutlarining ushbu illatga qarshi kurashishdagi kuch hamda imkoniyatlarini birlashtirish maqsadi nazarda tutilgan. Korrupsiya illatiga qarshi kurashishga barcha davlat organlari, siyosiy partiyalar, jamoat tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari, umuman, har bir fuqaro safarbar etilishi zarur. Zero, jamiyatda korrupsiyaga qarshi kuchli immunitet shakllanmas ekan, jamiyat bu balodan qutula olmasligi barchamizga ma'lum.

Shuningdek, qonunchilikda davlat organlari va boshqa tashkilotlar korrupsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida xodimlarining huquqiy savodxonligini oshirishga alohida e'tibor qaratayotgani hamda davlat organlari va boshqa tashkilotlar o'z mansabdor shaxslari va xodimlarining korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi huquqiy savodxonligini oshirish yuzasidan zarur chora-tadbirlar ko'rish majburiy etib belgilangan.

Keyingi yillarda korrupsiyaga qarshi kurashish davlat organlari tomonidan aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarida korrupsiyaning oldini olish hamda bartaraf etish chora-tadbirlarni amalga oshirish choralari ko'rilmogda. Korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarni o'z vaqtida aniqlash, ularga chek qo'yish, korrupsiyaga imkon beruvchi sabablar va huquqbuzarliklarni sodir etganlik uchun javobgarlikning muqarrarligi prinsipini ta'minlash kabi chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Ushbu illatni tadqiq qilgan bir qator yirik mu-

taxassislar tomonidan aholi huquqiy savodxonligining pastligi – aholining qonunlarni yaxshi bilmasligi yoki tushunmasligi, oqibatda mansabdor shaxsga o'zining shaxsiy manfaati yo'lida qonunlardan foydalanishga qulay sharoit yaratib berilishi korrupsiyani yuzaga keltiruvchi omillar sifatida ko'rsatib o'tilgan. Shu bois, korrupsiyaga qarshi kurashishda aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish, davlat organlari va boshqa tashkilotlar xodimlarining huquqiy savodxonligini oshirish, ta'lim muassasalarida korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi huquqiy ta'lim va tarbiya masalalari qonunning 16, 17, 18-moddalarida o'z ifodasini topgan. Hayot tajribasidan ma'lumki, huquqiy ong va huquqiy madaniyati yuksak bo'lgan va huquqiy ta'lim va tarbiya jihatidan yetuk bo'lgan insonlar korrupsiyaga yo'l qo'ymaydi.

O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksida to'g'ridan-to'g'ri "korrupsiya" atamasidan foydalanilmagan bo'lsa-da, kodeksning 15-bobi "Boshqaruv tartibiga qarshi jinoyatlar" bilan to'ldirilgan. Mansab lavozimidan foydalanган holda pora beruvchining manfaatini ko'zlab olingan har qanday moddiy qimmatliklar jinoyat predmeti hisoblanishi ko'rsatib o'tilgan.

Albatta, bir davlat hududida qo'llanilgan chora va qabul qilingan qonunchilik boshqa davlatda ham xuddi ana shunday samara keltirmasligi mumkinligi barchamizga ma'lum. Korrupsiyaga qarshi samarali kurashish uchun birgina qonun hujjatlarining qabul qilinishi yetarli emas, albatta.

Buning uchun fuqarolik jamiyati ham mazkur ishda faol ishtirok etishi, huquqni muhofaza qiluvchi organlar va fuqarolik jamiyati o'rtasida o'zaro hamkorlik kuchaytirilishi, sudlarning mustaqil va xolis bo'lishini ta'minlashimiz zarur. Eng muhimi, qonunlar parlament a'zolarining emas, balki mamlakat manfaatidan kelib chiqib qabul qilinishi va fuqarolarning bu jarayonda faol ishtirok etishi, barcha davlat organlarida shaffoflik ta'minlanishi, ommaviy axborot vositalarining faol ishtiroki, ma'muriy va byurokratik to'siqlarni bartaraf etish uchun xizmatlar imkon boricha elektron tizim orqali ko'rsatilishi kerak. Shu yo'l bilan inson omilini bartaraf etish orqali korrupsiya illatiga sezilarli barham berilishiga erishiladi.

Shu bilan birga, sog'lom raqobat muhiti shakllantirilishi kerak. Korrupsiyaga qarshi ichki nazorat tuzilmalari korrupsiya holatlarini barvaqt aniqlash va oldini olish, ularning sabab va shart-sharoitlarini bartaraf etish, manfaatlar to'qnashuviga yo'l qo'ymaslik hamda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish choralari ko'rish uchun barchamiz birdek mas'ul bo'lishimiz kerak.

Xulosa o'rnida aytish joizki, korrupsiya muammosi so'nggi yillarda xalqaro miqyosda transmilliy jinoyat sifatida xalqaro tashkilotlar tomonidan keng muhokama qilinayotgan mavzu hisoblanadi. Ayrim siyosatchilar tomonidan korrupsiyaga global inqirozni keltirib chiqaruvchi omil sifatida ham ta'rif beriladi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasiga e'tibor qaratadigan bo'lsak, ularning ayrimlari korrupsiya balosiga qarshi o'z vaqtida muvaffaqiyatli kurashib, ijobiy natijalarni qo'lga kiritishganini ko'ramiz. Bizda ham ana shunday natijalarga erishish mumkinmi? Ha, albatta. Buning uchun barcha ta'lim muassasalarida belgilangan tartibga asosan "Korrupsiyaga qarshi kurashish" darslarini o'tish yo'lga qo'yilsa maqsadga muvofiq bo'lar edi.

To'lqin TO'XTASINOV,
2-darajali adliya maslahatchisi